

מצורע

והובא אל הכהן. וואס אין דעם איז ניט מובן:

(א) ער זאגט דאך שפעטער „ויצא הכהן אל מחוץ למחנה“, אז דער כהן האט געדארפט אַרױסגיין צום מצורע — איז וואָס מײנט „והובא אל הכהן“ (דער מצורע: האָט דאָך ניט געטאַרט אַרײַנקומען צום כהן, ער מוז דאָך זײַן מחוץ לג' מחנות)?

(ב) פאַרוואָס שטייט (ניט „ובא אל הכהן“, נאָר) „והובא אל הכהן“ — ער זאָל געבראַכט ווערן צום כהן — וואָס דער לשון ווײַט אַז זײַן קומען צום כהן איז בעל כרחו? *

בנוגע די ערשטע שאלה, ווילן מפרשי שים ענטפערן ¹⁰ אַז „והובא אל הכהן“ מײַנט, אַז בלײַבנדיק מחוץ למחנה זאָל דער מצורע אָבער צוקומען ביז צום סאַמע־גרעניץ פון מחנה ישראל, בכדי צו פאַרשפּאַרן דעם כהן אַ טרחא — ער זאָל ניט דאַרפן גיין ווײַט מחוץ למחנה צום אָרט פון מצורע.

דער פירוש איז אָבער ניט מובן ¹¹: בשעת דער מצורע דאַרף אַרױסגיין

א. דער נאָמען פון הײַנטיקער סדרה, ווי זי ווערט גערופן אין ראשונים — דער רס"ג, רש"י: און דער רמ"ב"ם — איז „זאת תהי“ אָבער אין די שפּעטערדיקע דורות איז מנהג יש"ר ראל (תורה הוא), צו רופן זי מיטן נאָמען „מצורע“.

דאַרף מען פאַרשטיין: „מצורע“ איז דאָך אַן ענין בלתי רצוי. ולכאורה פאסט ניט צו רופן אַ סדרה אין תורה מיט אַזאַ נאָמען. ובפרט נאָך, אַז פריער האָט זי טאַקע געהייסן מיט אַן אַנדער נאָמען, און (ס'קומט אויס אַז) בדורות האחרונים האָט מען אים בערגעביטן איר פריערדיקן נאָמען צו רופן זי מיט אַ נאָמען בלתי רצוי?!

ב. צו פאַרשטיין דאָס, דאַרף מען פריער מקדים זיין דעם ביאור לשון הפסוק „זאת תהי“ תורת המצורע גו'.

- (1) בסידורו — קריאת התורה.
- (2) בפירושו עה"ת תוריע יג, ח.
- (3) ב„סדר תפלות“ שלו בסופו *.
- (4) טור ושו"ע אור"ח סתכית.
- (5) שלכן נקראת בכמה ספרים פרשת „טהרה“ [וראה לקו"ש ח"א ע' 239, שכ"ק מו"ח אדמו"ר ה"י משתמש בכלל מלהזכיר שם הפרשה הזו, וברוב הפעמים ה"י מזכיר (בע"פ וכן בכתב) רק היום בחדש וכדומה].
- וראה לקמן הערה 40.
- (6) ובפרט, שהתחלת הסדרה (אחרי הפ' תיחא וידבר גו' — ששוה בכ"כ סדרות) היא זאת תהי'.

(*) בהל' תפלה פי"ג ה"ב: „זאת תהי' תורת המצורע“. אבל י"ל, שהכוונה שם היא לתחלת הקריאה ולא לשם הסדרה, ובזה יבנו כו"כ שינויים מלשוננו בהל' תפלה שם לגבי לשוננו בסדר תפלות, וראה לקו"ש ח"ה ע' 57 הערה 1 — בשוה"ז.

- (7) משא"כ ב„והובא אל הכהן“ דפ' תוריע יג, ב).
- (8) כן הקשו: ש"ך (עה"ת), כלי יקר וצורר המור כאן, וכן הקשה בלקו"ת פרש' תנו כה, סע"א. וראה גם רמב"ן כאן.
- (9) כן הקשו: ש"ך וכ"ק כאן, וראה גם ראב"ע, רמב"ן ואוה"ח כאן.
- (10) ספורנו וחזקוני כאן.
- (11) ונוסף לזה: ענינה של פרשה זו

הוא — זאת תהי' תורת המצורע, ולכן מסתבר לומר, שהדין „והובא אל הכהן“ [ובפרט שהוא דין הראשון שנאמר מיד (ובאותו הפסוק) לאחר ההקדמה ד, זאת תהי' גו'"] הוא דין שנוגע (לא לענין כבוד כהונה, כ"א) לתורת המצורע.

נה¹¹ איז אחדות והתכללות¹²; און דעריבער קען ער זיך נישט געפינען אפילו אין מחנה ישראל — די ניי דעריקסטער מדריגה פון מחנות הקדור־שה.

[נאך מער: כשם ווי ס'זיינען פאָראַן ג' מחנות אין קדושה, אזוי זיינען אויך פאָראַן ג' דרגות (מחנות) אין "לעומת זה" להבדיל — וכמש"נ: וישלחו¹³ מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש. אין זיי זיינען דאָ "טמאים אחרים" און מצורע — איז דער דין: בדד ישב — שלא יהיו טמאים אחרים יושבים עמו¹⁴: דער מצורע דאַרף זיין מחוץ אפילו פון די מחנות טמאים אחרים.

און דער טעם דערויף איז: די וואָס ריידן לשון הרע, קומען סוף־לדבר¹⁵ באלקים וכופרין בעיקר¹⁶. ובמילא, זיינען זיי נאך ערגער אפילו פון סוף וקליפה הנקראת ע"ז, וואָס זיי זיינען מודה אין דעם אויבערשטן נאָר זיי רופן אים¹⁷: "אלקא דאלק־י"א"¹⁸].

17 ראה גם תניא פרק לב.

18 לקו"ת מטות פה, ד. ד"ה החלצו תרנ"ט פ"ג ואילך. פי"ז. ד"ה איתא בוח"ג — נדפס בהוספה לד"ה החלצו הנ"ל (וכמש"מ תרנ"ט ע' ריא).

19 נשא ה, ב.
20 פסחים סז, א. תו"כ (הובא בפרש"י) תוריע שם.

21 רמב"ם סוף הל' טומאת צרעת.
21* השייכות להנ"ל — בפנים — ש' נשלח מחוץ כו' מפני שייכותו לקליפת מדין — מובנת עפ"משי"נ: נקמת ה' במדין, ש' מדין הוא ממש נגד בחי' שם הוי' (בהנסמך בהערה 18).

22 סוף מנחות (לענין אוה"ע — והרי חיותה הוא מקה"ט), ובתניא פכ"ד, שגם קליפת ע"ז עצמה "יודעת את רבוניה כו'". עיי"ש.

23 בתניא שם, שמטעם זה "האדם העוֹבֵר על רצונו ית' הוא גרוע ופחות מהס"א והקליפה הנקראת ע"ז" — העובר סתם

מחוץ למחנה, איז ער מלכתחילה כלל נישט מחוייב צו דערווייטערן זיך. ער מוז טאקע אַרויסגיין מחוץ לג' מחנות — אָבער ער מעג פאַרבלייבן גאַנץ נאָענט צום גבול פון מחנה ישראל¹⁹. און וויבאלד אַז דער לשון "הובא" גייט אויף יעדן מצורע, נישט דוקא אויף אַזאָ וואָס איז אַוועק ווייט פון קצה המחנה, נאָר אויך אויף דעם וואָס גע־פינט זיך לעבן מחנה ישראל — פאַסט דאָך נישט אויף אים דער לשון "והוֹבא".

ג. איז דער ביאור אין דעם — בפנימיות הענינים:

רש"י²⁰ זאָגט דעם טעם פאַרוואָס אַ מצורע דאַרף זיין "בדד", ווייל "הב־דיל בלשון הרע . . בין איש לרעהו אף הוא יהא²¹ נבדל"²².

ועפ"ז יש לומר, אַז דאָס וואָס דער מצורע דאַרף זיך געפינען "מחוץ לש־לש מחנות", אפילו חוץ פון מחנה ישראל, איז עס מצד דעם וואָס ער האָט אַ שייכות צו (קליפת מדין²³, מלשון) מדון ומריבה²⁴ (וואָרום כנ"ל, "הב־דיל כו'"), און דאָס איז דער היפך פון כללות ענין הקדושה (וואָס ענין־

12 יתרה מזו: כיון שבדד ישב מחוץ למחנה מושבו ענינו עונש (צער), בטח ישתדל למעט בהבדיות ע"י שיהי' מושבו בקירוב האפשרי.

13 תוריע יג, מו. מערכין טז, ריש ע"ב.
13* כ"ה בדפוס וילנא תרנ"ב. בדפוס ראשון: נבדל. בכמה דפוסים: יבדל. (בהש"מסת תיבת "יהא").

14 ואף שרק מעיירות מוקפות חומה משלחין אותו (כלים פ"א, מ"ז) — הרי נבדל וגשתנה עי"ז משאר טמאים.

15 להעיר מלקו"ת תוריע כג, ד וב' אוה"ת שם (כרך ב') ע' תקל.

16 ראה זח"ב סח, א. ובל"ת ובס' הקלוטים ר"פ יתרו (הובא במק"מ לזוהר שם): מדין . . בקדושה הוא אהבה ובקליפה איבה ומריבה.

ממנו נדח" — וואס דעריבער קומט זי אפילו צו אזא וואס דארף אנקומען צו "ביד חזקה גו" אמלוח עליכם".

ווייל אבער דער אויבערשטער, אז די התעוררות התשובה זאל סוף סוף דער-נעמען דעם אידן אין א פנימיות — און דערפאר האט דער אויבערשטער איינ-געשטעלט, אז דער ענין פון "ביד חזקה גו" זאל סוכ"ס פועל'ן אויף די כחות הנפשי פון דעם אידן גופא, אז זיין תשובה זאל זיין מצד זיינע כחות — זיין רצון, שכל הרגש וכו'.

און דאס איז דער ביאור וואס פריי ער זאגט דער פסוק, "והובא אל הכהן" און דערנאך, "ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וגו'":

די התחלה פון "טהרת המצורע" (תשובה) קומט דורך א גילוי אור מלמד עלה, וואס איז נישט שייך צום מצב ומקום רוחני פון דעם מצורע און צו זיין רצון — און דאס מיינט "והובא אל הכהן", אז ער ווערט אַרויסגעפירט פון זיין מקום ומצב און ווערט גע-בראכט צום "כהן" היפך רצונו;

אבער דערנאך דארף זיין "ויצא הכהן אל מחוץ למחנה גו", אז די התעוררות דארף נמשך ווערן אין דעם אָרט (גשמי ורוחני — היינו) מדרגה וואו דער מצורע געפינט זיך — בכדי אז זיין "טהרה" זאל קומען נישט בלויז מצד דעם "כהן", נאר אויך מצד דעם "מצורע" אַליין, מצד זיין רצון און שכל וכו'".

און דורך דעם וואס די טהרה ווערט אויפגעטאן אויך מצד דעם מקום פון

אָבער אַעפ"כ, פסק'נט דאָך דער אַל-טער רבי אָפּ — סיי אין נגלה דתורה יי סיי אין פנימיות התורה יי — בנוגע צו יעדער אידן, יהי' מי שיהי', אז "בודאי סופו לעשות תשובה" — וואָר-רומ "לא" ידח ממנו נדח".

דעריבער זאָגט דער פסוק, "והובא (ל' הבטחה לעתיד) אל הכהן", אז אפילו אזא וואס געפינט זיך מחוץ לג' מחנות, איז דער אויבערשטער מבטיח אז סוכ"ס וועט ער געבראכט ווערן צום "כהן".

און היות אז די הבטחה וואס "בו-דאי סופו לעשות תשובה" איז אפילו צו אזא וואס מצד ענינו האט ער נישט אפילו קיין רצון צו טאן תשובה; און נאך מער, אפילו צו אזא וואס זיין רצון איז פאַרקערט: "העולה על ר-חכם . . . נהי' כגוים גו" יי, פונדעסט-וועגן איז "ביד חזקה גו" אמלוח עלי-כס" יי — דעריבער שטייט "והובא (ל' ציווי) אל הכהן", והובא — בעל כרחו.

ד. אַעפ"כ אז די סיבה צו דער התעוררות התשובה איז [נישט דער מצב פון דעם מענטשן, נאָר] די הבטחה פון דעם אויבערשטן, וואס "לא ידח

[ושם ל, ריש ע"ב מפורש: אפי' עבירה קלה].

ומה שילוח מחוץ לג' מחנות הוא במצורע ודא — י"ל: בתניא שם גופא מבואר, שזה שאדם עובר עבירה הוא לפי שאינו מרגיש שהוא כפירה כו' ואדרבה נדמה לו שעודנו ביהדותו,

ולכן, בסתם עבירה יכול להיות במחנה דקדושה; משא"כ במצורע שנידון ע"ש סופו "כופרין בעיקר" (עין רמב"ם שם).

(24) הלי' ת"ת פ"ד סה"ג.

(25) תניא ספ"ט.

(26) ש"ב יד, יד (בשינוי לשון).

(27) יחזקאל כ, לב.

(28) שם, לג.

(29) ראה ע"ז לקוית פרשתנו כה, ב: והובא אל הכהן היינו ענין התעוררות הרצוא. . ואח"כ ויצא הכהן היינו המשכת השוב להתלבש בכלים ואותיות.

בשוה) קען זיין אַט דער אופן פון
„אתהפכא“³³.

און דערפאַר איז בדורות הראשון
נים, ווען מ'איז נאָך געווען „ווייט“
פון דעם גילוי דלעתיד, און עס האָט
נאָך ניט מאיר געווען דער „ויצא הכ-
הן אל מחוץ למחנה גוי“ — אַז די
טהרת המצורע זאָל קומען מצד דעם
מצורע גופא — און בגילוי איז דאָן
געווען בלויז דער „והובא אל הכהן“³⁴.

האָט מען דאָן נאָך ניט גערופן אַ
סדרה בתורה מיטן נאָמען „מצורע“,
ווייל בשעת די טהרת המצורע קומט
מצד גילוי אור מלמעלה און ניט מצד
זיין ענין גופא, איז דער מצורע —
מצד זיין ענין — ניט נהפך געוואָרן
צו תורה אור;

נאָר היות ווי מען האָט געוואוסט
אַז לע"ל וועט דער חשך גופא נהפך
ווערן לאור, האָט מען אָנגערופן די
סדרה „זאת י" תהי", אַז לע"ל וועט
זיין „תורת המצורע“ — דער מצורע
וועט ווערן „תורה“.

ה„אור“ גופא הוא בל"ג, אין ביכלתו להפוך
את החשך גופא. וראה לעיל ע' 44-5.

(35) ראה המשך הנ"ל פל"ה, שהכח לה-
פוך את החשך לאור הוא רק מצד העצמות.
כי האור והחשך כמו שהוא נושאם בעצמו — מה
שביכלתו להאיר וביכלתו שלא להאיר — אינם
ב' ענינים, כ"א ענין אחד — מה שהוא ית' כל
יכול. וראה לעיל שם.

(36) שהרי בכל יום ויום בת קול מכרות
אוי להם לבריות מעלבונה של תורה (אבות
פ"ו מ"ב) וגו' בכל לילה הקב"ה שואג
כארי ואומר אוי לבנים כו' (ברכות ג, א.
שלכן יתפלל אז כו' — טושויע או"ח ס"א.
וצע"ק שהשמיט זה אדה"ו במהד"ת ב'י
שולחנו).

(37) להעיר ממנחות (נג, ב): זאת זו
התורה.

דעם „מצורע“ גופא — מחוץ למח-
נה, אַז אויך די זדונות ווערן נהפך
לזכיות³⁵, ווערט ער דאָן העכער פון
אַ צדיק גמור וואָס איז קיינמאָל ניט
געווען „חוץ למחנה“³⁶.

ה. ע"פ כל הנ"ל וועט מען אויך
פאַרשטיין וואָס בדורות הראשונים האָט
די סדרה געהייסן „זאת תהי" און
בדורות האחרונים ווערט זי גערופן
„מצורע“:

די אמיתית הענין פון „אתהפכא
חשוכא לנהורא“, אַז דער חשך גופא
זאָל נהפך ווערן לאור³⁷, וועט ערשט
זיין לעתיד לבא³⁸. ווייל דאָן וועט
זיין גילוי העצמות, וואָס נאָר מצד
איט"י³⁹ (וואָס לגבי אים איז אור וחשך

(30) דכאשר „והובא אל הכהן“ — אף
שגם אז האדם הוא בעל תשובה, מכיון
שהתשובה היא מצד הגילוי אור שמלמעלה,
אין התשובה שייכת להזדונות עצמן כ"א
להאדם שבו היו הזדונות. משא"כ התשובה
ד"וויצא הכהן אל מחוץ למחנה גוי" —
שייכת להזדונות גופא. וראה הערה 32.

(31) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ו ה"ד.
(32) שזה שייך דוקא כשהתשובה היא
באופן ד"וויצא הכהן אל מחוץ למחנה.
משא"כ בהאופן ד"והובא אל הכהן" — גם
כאשר התשובה היא באופן ד"אתהפכא"
(שלמעלה מ"אתכפא"), היא רק באופן
שמקום החשך נהפך לאור, אבל לא שהחשך
עצמו נהפך (ראה המשך ר"ה תרצ"ה (בסה"מ
קונטרסים ח"ב) פכ"ט, שישנם שני פירושים
ב"אתהפכא חשוכא לנהורא").

(33) וכמ"ש (תהלים קלט, יב) „ולילה כיום
יאיר“, שהפירוש בזה הוא, דלע"ל „החשך עצמו
יאיר“ (אמ"ב ש' הציצית פט"ו. שיא מג, ב. ועוד.
וראה באתי לגני השי"ת פ"ה).

(34) משא"כ מצד בחי' אור, אפילו מצד
אור הבלי גבול (אף שלהיותו בל"ג, בא
הוא גם במקום החשך — אופן הא' דאת
הפכא (ראה לעיל הערה 32), מ"מ) —
מכיון שהוא מוגדר בגדר „אור“ (ורק שבענין

— און דאָס איז נאָר ווייל כּתלנו — אונזער כּותל — פאַרשטעלט איז דע- ריבער מאַכן אידן אויך פון „מצורע“³² אַ סדרה אין תורה³³, ווייל עס לייכט שוין בתורה דער גילוי דלעתיד פון „ולילה יי כיום יאיר“.

(משיחת ש"פ מצורע, תשכ"ה)

אַבער (א) די ווערטער „תורת המצור- רע“ זיינען ניט אַריינגענומען געוואָרן (בפירוש) אין דעם נאָמען פון דער סדרה, און „זאת תהי“ איז בלויז מר- מז אויף „תורת המצורע“, (ב) אין דעם נאָמען „זאת תהי“ לשון עתיד, איז מען מדגיש, אַז ס'איז אַן ענין וואָס וועט קומען ערשט שפּעטער.

אַבער בדורות האחרונים (וואָס ווערן אָנגערופן עקבתא דמשיחא) הערט זיך ביי אידן דער ענין פון משיח'ן. אידן „הערן“ און פילן אַז משיח איז „הנה זה עומד אחר כּתלנו“³⁴, נאָכמער דער כּותל האָט שוין חלונות און חרכים; נאָכמער ער — משיח — איז „משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים“, ער קוקט און איז משגיח אויף אונז (עס איז בלויז וואָס אים זעט מען ניט

(39) ראה סנה' צח, סע"א: סובלי חלאים ובפרש"י שם.

(40) ועפ"ז י"ל טעם הנוהגים לקרוא לפי זו „טהרה“, בבחרם בלשון נקי (וע"ד: „סגי נהור“) — אף דלכאורה טפי הו"ל לק- רוא לה בשמה המפורש בסידור רס"ג ובסדר תפלות להרמב"ם „זאת תהי“ — כי „זאת תהי“ אינו מורה לענין „מצורע“ [ואדרבה: תהי' — לשון עתיד, מדגיש שעכשיו לא נה- פך כו', כנ"ל בפנים]. משא"כ כשקוראין לה „מצורע“, ורק שבחרים בלשון נקי (כפש- טות הטעם. וי"ל שנרמז בשם זה שעתה כבר „יום טהרתו“ — ע"ד המבואר בפנים).

(41) תהלים שם. וראה לעיל הערה 33.

(38) ראה „קול קורא“ לכ"ק מו"ח אדמו"ר (נדפס ב„הקריאה והקדושה“ סיון תש"א. אג"ק שלו ח"ה ע' שסז) דמפרש זה על משיח.

מצורע ב

נקיים פון דאָס ניי"ט, און נאָך די שבעה נקיים דאָרף זי זיך טובל זיין: און ברענגען אַ קרבן. זאָגן אויף דעם רו"ט: — און רש"י ברענגט עס בפירושו על התורה: — אַז דער דין פון ספירת שבעה נקיים און הבאת קרבן ביי "ואשה כי יזוב גו' ימים רבים", איז דוקא ווען די זיבה איז "בלא עת נדתה" — דאָס מיינט, אין משך פון עלף טעג וואָס הייבן זיך אָן לאחר ימי נדה, וואָס די עלף טעג ווערן אָנגערופן זיבה-טעג (און אויב זי איז דעמאלט רואה דם — הייסט זי (און האָט אויף זיך דינ) זבה). אָבער בימי נדתה, אָפילו ווען זי זעט דעמאלט ג' ימים רצופים (און אָפילו שופעת כל שבעה¹), דאָרף זי ניט קיין שב-עה נקיים און ניט קיין הבאת קרבן, נאָר זי האָט דעם דין פון אַ נדה

א. אין היינטיקער סדרה זיינען פאַר-ראָן צוויי פרשיות וועגן אשה הרואה דם: די ערשטע פרשה — "ואשה כי תהי' זבה גו' שבעת ימים תהי' בנד-תה גו'", אַז בשעת זי זעט דם איין מאָל, ווערט זי טמא אויף זיבן טעג, און לאחר ווי עס גייען דורך די זיבן טעג (אָפילו ווען זי איז "שופעת כל שבעה"²), וואָס דאָס מיינט במילא, אז ימי הראי' ווערן אַריינגע-רעכנט אינעם מנין פון די זיבן טעג) — דאָרף זי זיך טובל זיין: און זי ווערט טהור; און אַ צווייטע פרשה — "ואשה כי יזוב גו' ימים רבים בלא עת נדתה גו' וספרה לה שבעת ימים גו' וביום השמיני תקח לה שתי תורים גו'": — אַז בעת זי איז רואה דם דריי טעג ("ימים רבים"), דאָרף זי נאָכדעם ציילן שבעה נקיים, ד. ה. אַז די ימי הראי' זיינען ניט איינגעשלאָסן אינעם מנין השבעה נקיים (און אויב זי האָט גע-זען דם באמצע ימי ספירתה, אָפילו בשביעי סמוך לשקיעת החמה — דאָרף זי אָנהויבן ציילן די שבעה

(6) שנאמר (שם, כח) ואחר תטהר — אחר אחד * לכולן, שלא תהא טומאה מפסקת ביניהם (נדה לג, ב. וש"נ תו"כ עה"פ).
(7) תרגום יונתן (טו, כח). וראה לעיל הערה 3.

(8) תו"כ כאן פסוק כה. נדה עב, סע"ב ואילך.

(9) פסוק כה.

(10) טויו"ד סי' קפג. שו"ע אדה"ז בפתיחתו להל' נדה. וראה גם רמב"ם שם פ"ו ה"ב.

(*) כ"ה גירסת הר"ן והסמנ"י יו"ט (ברא"ש פ"י דנדה סי' ו') ועוד. וכ"ה בשו"ע אדה"ז בפתיחתו להל' נדה.

(1) פרשתנו טו, יט ואילך.

(2) ראה לקמן הערה 10.

(3) "שנאמר ורחצו במים, זה בנין אב לכל טמא שהוא בטומאתו עד שיטבול" (רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ד ה"ג. וראה גם תו"כ סוף פרשתנו. הגה"מ לרמב"ם שם).

(4) פרשתנו טו, כה ואילך.

(5) תו"כ ורש"י פרשתנו שם, כה.